

Spedizione in abbon. postale
Poština plačana v gotovini

Kadar ni stvarnih dokazov se tudi z nerodnostjo ne pride daleč

Zelo lepo je uspela manifestacija v Izoli, ki jo je priredilo delovno ljudstvo iz cone B in katere se je udeležilo od 10 do 15 tisoč ljudi.

Ta uspeh in enotnost delavcev in kmetov, ki so skupno manifestirali za obnovo, napredek in bratstvo, pa nikakor ne gre v račun glasila tržaških razbijačev enotnosti.

Ze pred nedeljo se jim je pri listu «Il Lavoratore» sanjalo, da najbrže ne bo prav, če bi šli tudi Tržičani na manifestacijo, ker bi tam lahko na lastne oči videli, da resnica ni taka, kot jo uči zadnje tedne «Il Lavoratore» in drugi kritični preroki njegove vrste. Da bi torej preprečili delavcem udeležbo pri festivalu, so v sobotni številki pod mastnim naslovom «oznamila», da v Izoli ne bo praznična delavnost in so v članku začeli z gonjo proti organizatorjem festivala v okolici. V svoji ponedeljski številki je «Il Lavoratore» zamočal potek in šele naše učečanje poročilo o uspehi manifestacije je za predmetnik, da je objavil svoje oporočilo, za katero bi moral celo «Voce Libera», «Messaggero Veneto» in druga podobna trobila priti k njemu v šolo.

«Izvalna manifestacija v Izoli. «Mnogo letakov ob odsotnosti Italijana. To so nasloni, pod katerimi izlasko takele črte:

«Nedeljske izvalne manifestacije se je udeležilo preko 4000 ljudi, ki so jih pripeljali s kamioni iz Koprišnice in Bušinjane (morda celo iz Jugoslavije) in ki niso pokazali velikega navdušenja... Popolnoma so bili odsotni Izolani, ki so rajši ostali doma, kot da bi nasledili izvajanje... Govore, ki so si bili podobni, sta imela Ukmar in Laurenti, ki sta obravnavala, to kar so pisali še letaki... Popolnoma so zaščitniki v civilu avertirali tovaršice, ki so izrazili svoje simpatije za Informburo in za internacionalizem itd.»

O poteku manifestacije same in o govornih, kakor tudi vsebini letakov, pa ni bilo nobenega predvidenja. Govori vsebujejo vse polno argumentov, na katere bi bilo treba odgovoriti in jih pobiti samo z argumenti. To pa je zelo rodoljubna zadeva, kadar nimajo stvarnih argumentov.

Njihov edini argument je prebričati, da bi ljudstvo začelo misliti v svojo glavo in da ti ne odprlo oči ter spoznalo resnico. V podrepitev tega argumenta nam pri služi tako potvarjanje resnice in podlo klevanje.

Tisti pa, ki so bili v nedeljo v Izoli, pa naj sodijo in primerjajo, kakor je primerjal tržaško ljudstvo pisanje reakcionarnega tiska na prvem maju, ko se je to tisk prav tako osemlet kakor se je osemlet «Il Lavoratore» s svojim učerajšnjim poročilom.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Uslužbenci tržaških bolnic člani ES, predložili zahteve za ekonomsko izboljšanje

Prejšnji teden so uslužbenci tržaških bolnic, vključeni v strokovni zvezi ES, predložili zahteve za izboljšanje materialnih pogojev. Ta teden so istovrstno z drugimi uslužbenci drugih javnih ustanov predložili zahteve za ekonomsko izboljšanje njihovih pogojev.

Na splošno se zavedajo, da uslužbenci tržaških bolnic, vključeni v strokovni zvezi ES, predložili zahteve za izboljšanje materialnih pogojev. Ta teden so istovrstno z drugimi uslužbenci drugih javnih ustanov predložili zahteve za ekonomsko izboljšanje njihovih pogojev.

Ugled Enotnih sindikatov raste

Poleg številnih kategorij Enotnih sindikatov, ki vodijo vsakodnevno borbo tržaških delavcev za izboljšanje delovnih pogojev, je ustanovljen tudi odbor za delovne spore, ki ima nalogo reševanja posameznih sporov med delodajalci in delojemci. Ta odbor rešuje spore vsake vrste, ki jih delavci imajo s svojimi delodajalci, toda delavci se obračajo najpogosteje na primerljivost. Za časa njihovega pozitivnega se ne upajo postavljati svojih upravičenih zahtev proti delodajalcu, ker se boje odpušča.

Začetno je, da ta odbor uživa veliko zaupanje vseh delavcev, celo neorganiziranih. Poleg tega pa imajo tudi primere, da so se obrnili na odbor za delovne spore pri ES celo člani Delavske zbornice, kar je zavrnila upravičena zahteva delavcev za izboljšanje, češ da ni zakonit predpisov, na katere bi opirali njihove zahteve. Prav te zahteve pa so Enotni sindikati podprli in tudi uspešno priporočili delavcem njihove zahteve.

V prvih sedmih mesecih tega leta so ES rešili spore v celotnem vrednosti 6.000.000 litr, kar predstavlja velik uspeh tega urada in Enotnih sindikatov.

Tržaška brigada „Trije bratje Mahnič“ se je vrnila s prostovoljnega dela v Jugoslaviji

Svoječasno smo že poročali, da je 11. tržaška brigada „Trije bratje Mahnič“ odpravila 8. julija na prostovoljno delo na avtocesto «Strastvo in edinstvo» v Jugoslavijo. Udeleženci pri teh delih in član imenovane brigade nam sporoča nekaj svojih vtisov o vojni s pota in bivanju v Jugoslaviji. Tako pravi obdoneset:

«Ko smo se 8. julija blizili meji Jugoslavije, se nas je letovalo razno mrljivo razpoloženje ob misli, da bomo kmalu stopili na tla zemlje, ki je v času vojne krvavela iz stoterih ran in ki se zdaj sedaj k novemu življenju. Ze na prvi postaji in na vseh nadaljnjih v Jugoslaviji smo bili sprejeti z velikim navdušenjem, tako da vzklikov v čast naši delovni brigadi in vsem nam ni bilo ne konca ne kraja. Ob nepopisnem veselju smo prišli na nam določen delovni prostor 10. julija.

Toda presenečenje nas je šele čakalo. Pričakovano nas je več kot trideset drugih delovnih brigad. Takšnega sprejema nisem še nikoli v življenju videl, kaj šele doživeti. Ni bilo mogoče razločiti besed, samo radost obrazov, oči, lice, razigranost tolikšnega števila mladine je pričala, da nas nam od tega trenutka nazaj mladinici in mladinke zares ljubijo. Vrh vsega so nas tako rekoč zasuli in pokrili s cvetjem...»

Delali smo pridno in pri odlični hrani smo bili na splošno ves čas našega tamkajšnjega bivanja pri dobrem zdravju. Hitro so potekali dnevi in na žalost smo se morali kmalu vrniti, tako da smo prišli v Koper na 15. t. m. Slovo od na novo spoznanih mladincev in mladink je bilo težko.

Povem še to, da smo takoj, čim smo prišli čez mejo, opazili, da živi v Jugoslaviji narod, ki si kuje z vso zavestjo boljše bodočnost. Povsod se gradijo nove stavbe, cestice, proge in, kar je še prijetnejše, povsod imaš zavest, da se vzgaja novo pokolenje, ki v svojem nadaljnjem razvoju ne bo poznalo ovir. Vedeli smo sicer že prej, da prvi vrsti pa mladina, z velikim nalemotom in navdušenostjo pod vodstvom K. P., voditelje in učitelje nove Jugoslavije, socializma!

Tako smo doprinesli tudi mi svoj delež pri izgradnji največjega objekta v petletnem planu Jugoslavije in sicer avtocesto «Strastvo in edinstvo», ki veže Beograd z Zagrebom. Vsi smo čutili, da je to naša in ponos vsakega mladince in mladinke nove dobe, da želi ustvariti skupnost boljše in srečnejše življenja! * *

Uredništvo pripominja, da bo poročalo v kratkem o življenju in delu imenovani delovni brigadi še na tanečnejše.

Tovariša Karla Cetina

smo pred nekaj dnevi spremljali na zadnji poti. Podlegel je dolgi bolezni.

Vsakemu aktivistu Osvobodilne fronte, ki se ga spominja, kot tovariša nadse poštenega in človekoljubnega značaja, neustrašnega brveča v vsej ilegalni dobi, je gotovo začelo srce ob tem dogodku. Koliko težkih nalog je znal izvršiti naš Karol brez vsakega omaravanja, zavedajoč se izvisenih ciljev in pri katerih mu je vedno pomagala zvesta družica, ki jo je zapustil sedaj z dvema mladicama, da se sama bori za življenjski kruh.

Hudi časi, ilegalna doba, a vendar lepi, ker pota so bila jasna za bratrance, ko je bilo jasno bratsko srce Karla. Danes si skoraj spet želim tistih časov, ki so nas tako krepko vezali, edinstveno in bratsko, brez vsakega omaravanja.

Tovariš Karol nam bo ostal v trajnem spominu, kot lik najpoštenjših borec za človečanske pravice. Slava mu!

Smrt 90-letne Ricmanjke

V torek 10. t. m. opoldne so ricmanjski zvonovi naznanili žalostno vest vsem vaščanom, da nas je po dolgi in težki bolezni za vedno zapustila nam vsem dobro znana 90-letna Ursula Pregarc, vdova po sedaj umrlem možem Juriju. Sedaj pokojna Ursula se je primorila iz Ceranuti pri Podgori v Istri nred 62 let v skromni družinski domok Pregarcovh v Ricmanju.

Tu sta oba zakonca preživela v sreči in zadovoljstvu več let, vzgojila sta petero otrok, tri sinove in dve hčeri vzgojene kot zavedne članice slovenske družbe.

Ker pa je zaradi preobline družine postal domači kraj pretesen, sta si zakonca sezidala udobenjši dom na njihovem posestvu v «Pulj» pod Ricmanjem. Iz te hiše žalosti so minulo srede spremljali ob veliki udeležbi njene zemeljske ostanke na zadnji poti na pokopališče. Zalostno je klenkal zvon podružne cerkve Sv. Uršule v Logu, ko so nosili pokopnico mimo te njene zaščitnice v večni dom. Pri pogrebu je sodeloval tudi domači ženski pevski zbor «Slavice».

Pokopnici želimo večni mir in pokoj v domači zemlji, preostalom v družini in sorodnikom pa izrazimo za bridko izgubo matere in stare matere naše globoko sožalje. Vaščani

Bomba v kopališču

Predvečernjim dopoldne so občinski delavci izvrševali nekatera popravila v notranjosti občinskega kopališča v Barkovljah. Pri tem spojeval delu so našli malo pred 10 uro eno ročno bombico s «Bredas», ki je bila še v dobrem stanju. Bomba so jo pozneje odstranili pobiralcim.

Blago je tihotalpil iz Avstrije

Predvečernjim je davniti oddelek civilne policije zaplenil večje količino blaga, ki ga je tihotalpil iz Avstrije Teodor Vintz iz ul. San Michele 31.

Zaplenjeno blago so po večini pisarniške potrebščine, med katerimi je 20 tisoč natrice za ciklostil, 358 steklenic črnila, 720 kopirnih svizčnikov in še mnogo drugega drobnega blaga. Poleg tega, da je Vintz ob blago, bo moral plačati še globo zaradi nedovoljenega uvoza.

VABILO

igralcem odbojke, ki trenirajo za sestavo reprezentance za balkansko - srednjeevropsko igro

Vabimo vse igralce odbojke, ki trenirajo za sestavo tržaške reprezentance, da se udeležijo treninga, ki bo v danes ob 19 na igrišču DSZ ES. Prosim polnoštevilne udeležbe.

V petek bodo na igrišču DSZ ES sledile prvenstvene tekme II. skupine: ob 19 DSZ ES - Skorkija, ob 19.30 Lonjer - Col ILVA.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 17. avgusta 1948 se je v Trstu rodilo 13 otrok, umrlo je 5 oseb in porok je bilo 8.

Cerkvene poroke: mizar Marijo S. Smith in zasebnica Carmelina Saba, železničar Ivan Gortan in zasebnica Rita Rago, ameriški vojak Marvin E. Smith in zasebnica Ann Rodella, elektricar Jožef Mazzullo in zasebnica Marija Piuca, mehanik Joseph H. Brooks in uradnica Alojzija Bartol, pomorščak Gregor Simičič in zasebnica Attilia Penso, železničar Jožef Semja in zasebnica Antonija Deljort.

Umrli so: 52-letna Alberta Smerdel, 18-letni Umberto Rinaldi, 69-letni Napoleon Degressi, 65-letni Jožef Veronč, 61-letni Ivan Cosimio.

KINO

FENICE: Zaprti. SUPERCECINA: «Ubičajoca prikazen», J. Mc Crea. FILODRAMMATICA: «Poročni interj», R. Donat. Gauthier. ITALIA: «Dve bostonski sestri», A. Allyson. ALABARDA: «Spomladna parad», D. Durbin. IMPERO: «Pleč s menoj», F. Astaire. VIAL: «Zbogom prijatelji», Stan in.

MASSIMO: «Zver v človeški podobi», W. Pidgeon. GARIBALDI: «Noč brez konca», M. Wright. NOVO CINE: «XXXV. kolesarska dirka», R. Franchini. KINO OB MORJU: «Mestna ženar», R. Donat. Gauthier. G. MARCONI: «Tarzan in New-York», Weissmueller. RADIO: «Spone in oranžni cvetovi», M. Douglas. KINO SKEDENJ: «Sreča je ženska», R. Franchini. ROSSETTI: «Nasilje», B. Sullivan. AZZURRO: «Potepuški filozof», G. Chaplin. VITTORIA: «Velika iluzija», J. Gabin. VENEZIA: «40.000 konjenikov», G. Taylor.

RADIO

7.30 Kolerda, 7.35 Jutranja glasba. 7.45. Napoved časa in poročila. 11.30. Reprodukcijska glasba. 12.00. Sodobna glasba. 12.15. Glasba čestih svadbenih teljev. 12.45. Napoved časa in poročila. 13.00. Glasba po želji. 13.45. Opretna glasba. 14.00. Dnevni pregled svetovnega glasa. 14.15. Pestra glasba. 17.30. Plesna glasba. 18.00. Tehnika in gospodarstvo. 18.15. Komorna glasba. 18.45. Zabavna glasba. 19.00. Mir od 17. do 19. ure v ul. F. Filzi 10-11 in v čevljarnici Gee, trg Trta i Riv. Izlet na Krn dne 22. t. m. odpade. K izviru Sača in na Triglav, bo izlet dne 4. in 6. septembra. Ohod v soboto 4. septembra ob 13.30. Vpisovanje kot zgora.

NAJEDNA OCALA

Pri plesu na Repentabru je neko izžubil obala. Lastnik naj jih dvigne na krajevnem odboru na Opčinah.

OBMORSKO KOPALIŠČE SV. NIKOLAJ

OBHOD S POMOLA RIBARNICE V TRSTU. (legalna ura): 7.30, 8.15, 9.00, 10.15, 11.00, 11.30, 13.30, 14.15, 14.45.

ODHODI IZ SV. NIKOLAJA (legalna ura): 9.15, 9.50, 12.00, 12.45, 13.15, 17.30, 18.40, 19.00, 19.30, 19.40, 20.40, 21.15, 21.30, 21.40.

Vozijo parniki «Itala», «Vettor Pisania», «Trieste», motorna jadrnica «Levante».

Cene kombiniranih voznih listkov (vožnja tja, kopališče in vožnja nazaj): ob NEDELJAH IN PRAZNIKIH za odrasle 180 — litr, za otroke od 3 do 10 let 120 — litr.

URNIK OB DELAVNIH

ODHODI S POMOLA RIBARNICE V TRSTU. (legalna ura): 8.30, 10.30, 11.15, 14.00, 14.45.

Vozijo motorna jadrnica «Levante», parnik «Vettor Pisania». Povratek s parnikom «Itala».

ODHODI IZ SV. NIKOLAJA V TRST (legalna ura): 9.30, 12.35, 16.00, 19.20, 21.30 po potrebi.

Cene kombiniranih voznih listkov (vožnja tja, kopališče in vožnja nazaj): z motorno jadrnico «Levante» 160.—, 100.— litr, z parnikom 180.—, 120.— litr

Novi svet št. 7-8

Ta dvojna številka letošnjega letnika največje slovenske leposlovne revije je še posebno bogata in po svoji vsebini zanimiva, ter nam kaže, da se so slovenski duševni delavci v zadnjem času z vso resnostjo lotili svojega dela pri obravnavanju sodobnih problemov in izboljševanju novega človeka, ki bo znal zavzeti svoj položaj v novem socialno, kulturno, gospodarskem ustroju človeške družbe.

Na prvem mestu imamo Vidmarjevo razpravo o ruskem kritiku in mislecu Bjelinskem, o katerem se je ob stoletni smrti že mnogo pisalo.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Uslužbenci tržaških bolnic člani ES, predložili zahteve za ekonomsko izboljšanje

Prejšnji teden so uslužbenci tržaških bolnic, vključeni v strokovni zvezi ES, predložili zahteve za izboljšanje materialnih pogojev. Ta teden so istovrstno z drugimi uslužbenci drugih javnih ustanov predložili zahteve za ekonomsko izboljšanje njihovih pogojev.

Na splošno se zavedajo, da uslužbenci tržaških bolnic, vključeni v strokovni zvezi ES, predložili zahteve za izboljšanje materialnih pogojev. Ta teden so istovrstno z drugimi uslužbenci drugih javnih ustanov predložili zahteve za ekonomsko izboljšanje njihovih pogojev.

Ugled Enotnih sindikatov raste

Poleg številnih kategorij Enotnih sindikatov, ki vodijo vsakodnevno borbo tržaških delavcev za izboljšanje delovnih pogojev, je ustanovljen tudi odbor za delovne spore, ki ima nalogo reševanja posameznih sporov med delodajalci in delojemci. Ta odbor rešuje spore vsake vrste, ki jih delavci imajo s svojimi delodajalci, toda delavci se obračajo najpogosteje na primerljivost. Za časa njihovega pozitivnega se ne upajo postavljati svojih upravičenih zahtev proti delodajalcu, ker se boje odpušča.

Začetno je, da ta odbor uživa veliko zaupanje vseh delavcev, celo neorganiziranih. Poleg tega pa imajo tudi primere, da so se obrnili na odbor za delovne spore pri ES celo člani Delavske zbornice, kar je zavrnila upravičena zahteva delavcev za izboljšanje, češ da ni zakonit predpisov, na katere bi opirali njihove zahteve. Prav te zahteve pa so Enotni sindikati podprli in tudi uspešno priporočili delavcem njihove zahteve.

V prvih sedmih mesecih tega leta so ES rešili spore v celotnem vrednosti 6.000.000 litr, kar predstavlja velik uspeh tega urada in Enotnih sindikatov.

Tržaška brigada „Trije bratje Mahnič“ se je vrnila s prostovoljnega dela v Jugoslaviji

Svoječasno smo že poročali, da je 11. tržaška brigada „Trije bratje Mahnič“ odpravila 8. julija na prostovoljno delo na avtocesto «Strastvo in edinstvo» v Jugoslavijo. Udeleženci pri teh delih in član imenovane brigade nam sporoča nekaj svojih vtisov o vojni s pota in bivanju v Jugoslaviji. Tako pravi obdoneset:

«Ko smo se 8. julija blizili meji Jugoslavije, se nas je letovalo razno mrljivo razpoloženje ob misli, da bomo kmalu stopili na tla zemlje, ki je v času vojne krvavela iz stoterih ran in ki se zdaj sedaj k novemu življenju. Ze na prvi postaji in na vseh nadaljnjih v Jugoslaviji smo bili sprejeti z velikim navdušenjem, tako da vzklikov v čast naši delovni brigadi in vsem nam ni bilo ne konca ne kraja. Ob nepopisnem veselju smo prišli na nam določen delovni prostor 10. julija.

Toda presenečenje nas je šele čakalo. Pričakovano nas je več kot trideset drugih delovnih brigad. Takšnega sprejema nisem še nikoli v življenju videl, kaj šele doživeti. Ni bilo mogoče razločiti besed, samo radost obrazov, oči, lice, razigranost tolikšnega števila mladine je pričala, da nas nam od tega trenutka nazaj mladinici in mladinke zares ljubijo. Vrh vsega so nas tako rekoč zasuli in pokrili s cvetjem...»

Delali smo pridno in pri odlični hrani smo bili na splošno ves čas našega tamkajšnjega bivanja pri dobrem zdravju. Hitro so potekali dnevi in na žalost smo se morali kmalu vrniti, tako da smo prišli v Koper na 15. t. m. Slovo od na novo spoznanih mladincev in mladink je bilo težko.

Povem še to, da smo takoj, čim smo prišli čez mejo, opazili, da živi v Jugoslaviji narod, ki si kuje z vso zavestjo boljše bodočnost. Povsod se gradijo nove stavbe, cestice, proge in, kar je še prijetnejše, povsod imaš zavest, da se vzgaja novo pokolenje, ki v svojem nadaljnjem razvoju ne bo poznalo ovir. Vedeli smo sicer že prej, da prvi vrsti pa mladina, z velikim nalemotom in navdušenostjo pod vodstvom K. P., voditelje in učitelje nove Jugoslavije, socializma!

Tako smo doprinesli tudi mi svoj delež pri izgradnji največjega objekta v petletnem planu Jugoslavije in sicer avtocesto «Strastvo in edinstvo», ki veže Beograd z Zagrebom. Vsi smo čutili, da je to naša in ponos vsakega mladince in mladinke nove dobe, da želi ustvariti skupnost boljše in srečnejše življenja! * *

Uredništvo pripominja, da bo poročalo v kratkem o življenju in delu imenovani delovni brigadi še na tanečnejše.

Tovariša Karla Cetina

smo pred nekaj dnevi spremljali na zadnji poti. Podlegel je dolgi bolezni.

Vsakemu aktivistu Osvobodilne fronte, ki se ga spominja, kot tovariša nadse poštenega in človekoljubnega značaja, neustrašnega brveča v vsej ilegalni dobi, je gotovo začelo srce ob tem dogodku. Koliko težkih nalog je znal izvršiti naš Karol brez vsakega omaravanja, zavedajoč se izvisenih ciljev in pri katerih mu je vedno pomagala zvesta družica, ki jo je zapustil sedaj z dvema mladicama, da se sama bori za življenjski kruh.

Hudi časi, ilegalna doba, a vendar lepi, ker pota so bila jasna za bratrance, ko je bilo jasno bratsko srce Karla. Danes si skoraj spet želim tistih časov, ki so nas tako krepko vezali, edinstveno in bratsko, brez vsakega omaravanja.

Tovariš Karol nam bo ostal v trajnem spominu, kot lik najpoštenjših borec za človečanske pravice. Slava mu!

Smrt 90-letne Ricmanjke

V torek 10. t. m. opoldne so ricmanjski zvonovi naznanili žalostno vest vsem vaščanom, da nas je po dolgi in težki bolezni za vedno zapustila nam vsem dobro znana 90-letna Ursula Pregarc, vdova po sedaj umrlem možem Juriju. Sedaj pokojna Ursula se je primorila iz Ceranuti pri Podgori v Istri nred 62 let v skromni družinski domok Pregarcovh v Ricmanju.

Tu sta oba zakonca preživela v sreči in zadovoljstvu več let, vzgojila sta petero otrok, tri sinove in dve hčeri vzgojene kot zavedne članice slovenske družbe.

Ker pa je zaradi preobline družine postal domači kraj pretesen, sta si zakonca sezidala udobenjši dom na njihovem posestvu v «Pulj» pod Ricmanjem. Iz te hiše žalosti so minulo srede spremljali ob veliki udeležbi njene zemeljske ostanke na zadnji poti na pokopališče. Zalostno je klenkal zvon podružne cerkve Sv. Uršule v Logu, ko so nosili pokopnico mimo te njene zaščitnice v večni dom. Pri pogrebu je sodeloval tudi domači ženski pevski zbor «Slavice».

Pokopnici želimo večni mir in pokoj v domači zemlji, preostalom v družini in sorodnikom pa izrazimo za bridko izgubo matere in stare matere naše globoko sožalje. Vaščani

Bomba v kopališču

Predvečernjim dopoldne so občinski delavci izvrševali nekatera popravila v notranjosti občinskega kopališča v Barkovljah. Pri tem spojeval delu so našli malo pred 10 uro eno ročno bombico s «Bredas», ki je bila še v dobrem stanju. Bomba so jo pozneje odstranili pobiralcim.

Blago je tihotalpil iz Avstrije

Predvečernjim je davniti oddelek civilne policije zaplenil večje količino blaga, ki ga je tihotalpil iz Avstrije Teodor Vintz iz ul. San Michele 31.

Zaplenjeno blago so po večini pisarniške potrebščine, med katerimi je 20 tisoč natrice za ciklostil, 358 steklenic črnila, 720 kopirnih svizčnikov in še mnogo drugega drobnega blaga. Poleg tega, da je Vintz ob blago, bo moral plačati še globo zaradi nedovoljenega uvoza.

VABILO

igralcem odbojke, ki trenirajo za sestavo reprezentance za balkansko - srednjeevropsko igro

Vabimo vse igralce odbojke, ki trenirajo za sestavo tržaške reprezentance, da se udeležijo treninga, ki bo v danes ob 19 na igrišču DSZ ES. Prosim polnoštevilne udeležbe.

V petek bodo na igrišču DSZ ES sledile prvenstvene tekme II. skupine: ob 19 DSZ ES - Skorkija, ob 19.30 Lonjer - Col ILVA.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 17. avgusta 1948 se je v Trstu rodilo 13 otrok, umrlo je 5 oseb in porok je bilo 8.

Cerkvene poroke: mizar Marijo S. Smith in zasebnica Carmelina Saba, železničar Ivan Gortan in zasebnica Rita Rago, ameriški vojak Marvin E. Smith in zasebnica Ann Rodella, elektricar Jožef Mazzullo in zasebnica Marija Piuca, mehanik Joseph H. Brooks in uradnica Alojzija Bartol, pomorščak Gregor Simičič in zasebnica Attilia Penso, železničar Jožef Semja in zasebnica Antonija Deljort.

Umrli so: 52-letna Alberta Smerdel, 18-letni Umberto Rinaldi, 69-letni Napoleon Degressi, 65-letni Jožef Veronč, 61-letni Ivan Cosimio.

KINO

FENICE: Zaprti. SUPERCECINA: «Ubičajoca prikazen», J. Mc Crea. FILODRAMMATICA: «Poročni interj», R. Donat. Gauthier. ITALIA: «Dve bostonski sestri», A. Allyson. ALABARDA: «Spomladna parad», D. Durbin. IMPERO: «Pleč s menoj», F. Astaire. VIAL: «Zbogom prijatelji», Stan in.

MASSIMO: «Zver v človeški podobi», W. Pidgeon. GARIBALDI: «Noč brez konca», M. Wright. NOVO CINE: «XXXV. kolesarska dirka», R. Franchini. KINO OB MORJU: «Mestna ženar», R. Donat. Gauthier. G. MARCONI: «Tarzan in New-York», Weissmueller. RADIO: «Spone in oranžni cvetovi», M. Douglas. KINO SKEDENJ: «Sreča je ženska», R. Franchini. ROSSETTI: «Nasilje», B. Sullivan. AZZURRO: «Potepuški filozof», G. Chaplin. VITTORIA: «Velika iluzija», J. Gabin. VENEZIA: «40.000 konjenikov», G. Taylor.

RADIO

7.30 Kolerda, 7.35 Jutranja glasba. 7.45. Napoved časa in poročila. 11.30. Reprodukcijska glasba. 12.00. Sodobna glasba. 12.15. Glasba čestih svadbenih teljev. 12.45. Napoved časa in poročila. 13.00. Glasba po želji. 13.45. Opretna glasba. 14.00. Dnevni pregled svetovnega glasa. 14.15. Pestra glasba. 17.30. Plesna glasba. 18.00. Tehnika in gospodarstvo. 18.15. Komorna glasba. 18.45. Zabavna glasba. 19.00. Mir od 17. do 19. ure v ul. F. Filzi 10-11 in v čevljarnici Gee, trg Trta i Riv. Izlet na Krn dne 22. t. m. odpade. K izviru Sača in na Triglav, bo izlet dne 4. in 6. septembra. Ohod v soboto 4. septembra ob 13.30. Vpisovanje kot zgora.

NAJEDNA OCALA

Pri plesu na Repentabru je neko izžubil obala. Lastnik naj jih dvigne na krajevnem odboru na Opčinah.

OBMORSKO KOPALIŠČE SV. NIKOLAJ

OBHOD S POMOLA RIBARNICE V TRSTU. (legalna ura): 7.30, 8.15, 9.00, 10.15, 11.00, 11.30, 13.30, 14.15, 14.45.

ODHODI IZ SV. NIKOLAJA (legalna ura): 9.15, 9.50, 12.00, 12.45, 13.15, 17.30, 18.40, 19.00, 19.30, 19.40, 20.40, 21.15, 21.30, 21.40.

Vozijo parniki «Itala», «Vettor Pisania», «Trieste», motorna jadrnica «Levante».

Cene kombiniranih voznih listkov (vožnja tja, kopališče in vožnja nazaj): ob NEDELJAH IN PRAZNIKIH za odrasle 180 — litr, za otroke od 3 do 10 let 120 — litr.

URNIK OB DELAVNIH

ODHODI S POMOLA RIBARNICE V TRSTU. (legalna ura): 8.30, 10.30, 11.15, 14.00, 14.45.

Vozijo motorna jadrnica «Levante», parnik «Vettor Pisania». Povratek s parnikom «Itala».

ODHODI IZ SV. NIKOLAJA V TRST (legalna ura): 9.30, 12.35, 16.00, 19.20, 21.30 po potrebi.

Cene kombiniranih voznih listkov (vožnja tja, kopališče in vožnja nazaj): z motorno jadrnico «Levante» 160.—, 100.— litr, z parnikom 180.—, 120.— litr

Novi svet št. 7-8

Ta dvojna številka letošnjega letnika največje slovenske leposlovne revije je še posebno bogata in po svoji vsebini zanimiva, ter nam kaže, da se so slovenski duševni delavci v zadnjem času z vso resnostjo lotili svojega dela pri obravnavanju sodobnih problemov in izboljševanju novega človeka, ki bo znal zavzeti svoj položaj v novem socialno, kulturno, gospodarskem ustroju človeške družbe.

Na prvem mestu imamo Vidmarjevo razpravo o ruskem kritiku in mislecu Bjelinskem, o katerem se je ob stoletni smrti že mnogo pisalo.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Uslužbenci tržaških bolnic člani ES, predložili zahteve za ekonomsko izboljšanje

Prejšnji teden so uslužbenci tržaških bolnic, vključeni v strokovni zvezi ES, predložili zahteve za izboljšanje materialnih pogojev. Ta teden so istovrstno z drugimi uslužbenci drugih javnih ustanov predložili zahteve za ekonomsko izboljšanje njihovih pogojev.

Na splošno se zavedajo, da uslužbenci tržaških bolnic, vključeni v strokovni zvezi ES, predložili zahteve za izboljšanje materialnih pogojev. Ta teden so istovrstno z drugimi uslužbenci drugih javnih ustanov predložili zahteve za ekonomsko izboljšanje njihovih pogojev.

Ugled Enotnih sindikatov raste

Poleg številnih kategorij Enotnih sindikatov, ki vodijo vsakodnevno borbo tržaških delavcev za izboljšanje delovnih pogojev, je ustanovljen tudi odbor za delovne spore, ki ima nalogo reševanja posameznih sporov med delodajalci in delojemci. Ta odbor rešuje spore vsake vrste, ki jih delavci imajo s svojimi delodajalci, toda delavci se obračajo najpogosteje na primerljivost. Za časa njihovega pozitivnega se ne upajo postavljati svojih upravičenih zahtev proti delodajalcu, ker se boje odpušča.

Začetno je, da ta odbor uživa veliko zaupanje vseh delavcev, celo neorganiziranih. Poleg tega pa imajo tudi primere, da so se obrnili na odbor za delovne spore pri ES celo člani Delavske zbornice, kar je zavrnila upravičena zahteva delavcev za izboljšanje, češ da ni zakonit predpisov, na katere bi opirali njihove zahteve. Prav te zahteve pa so Enotni sindikati podprli in tudi uspešno priporočili delavcem njihove zahteve.

V prvih sedmih mesecih tega leta so ES rešili spore v celotnem vrednosti 6.000.000 litr, kar predstavlja velik uspeh tega urada in Enotnih sindikatov.

Tržaška brigada „Trije bratje Mahnič“ se je vrnila s prostovoljnega dela v Jugoslaviji

Pod vrhom Triglava

SLOVESNA OTVORITEV PLANINSKE KOČE SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA V TRSTU NA SEDLU DOLIC POD TRIGLAVOM

imajo tržaški planinci svoj dom

Več dolgo časa je bila največja želja TPD, da bi tržaški planinci, ki jih loči od doma, s katero bi radi zapustili imperijalistični ločitveni slovesni Tržaški planinci od bratov v svobodni Sloveniji, ne more odločiti, da ne bi stalno obiskovali prelepe Julijske Alpe, imeli svoj dom pod vrhom Triglava.

Delovnemu odboru društva se je s pomočjo bratstva PD v Gorjah pri Bledu in s pomočjo planinskih organizacij vse Jugoslavije posrežilo, da je dobila v upravo kočjo na sedlu Dolica (2120 m) pod Triglavom. Koča, ki so jo postavili tržaški planinci že leta 1930, je med vojno mnogo trpela in je bila zelo upuščenost. S požarom, ki jo je povzročila, se je spopadla PD in s pomočjo bratstva PD v Gorjah pri Bledu in s pomočjo planinskih organizacij vse Jugoslavije posrežilo, da je dobila v upravo kočjo na sedlu Dolica (2120 m) pod Triglavom. Koča, ki so jo postavili tržaški planinci že leta 1930, je med vojno mnogo trpela in je bila zelo upuščenost. S požarom, ki jo je povzročila, se je spopadla PD in s pomočjo bratstva PD v Gorjah pri Bledu in s pomočjo planinskih organizacij vse Jugoslavije posrežilo, da je dobila v upravo kočjo na sedlu Dolica (2120 m) pod Triglavom.

Se v soboto večer so se zbrali na Dolici poučeni gostje, ki sta jih sprejela predsednik društva prof. Jelenič in gospodar Pavlovič. Tu so bili delegatje Planinskega društva Jugoslavije iz Beograda, saveza Hrvatske in Zagreba, Planinske zveze Slovenije iz Ljubljane, dalje zastopniki planinskih društev iz Ljubljane, Idrije, Bohinja in Gorj. Svoje zastopnike je poslal tudi Putnik iz Ljubljane, SHPZ iz Trsta, Tržaški slovenski in italijanski tisk in italijansko planinsko društvo iz Trsta CAT.

V nedeljo so ves dopoldan prihajale od soke in savijske strani nove skupine planincev. Posebno mnogo jih je prišlo iz Trsta in Ljubljane. Oni, ki so bili bolj zgodnji, ali so prišli že prej, ali so stopili še na vrh, k Aljaževemu stolpu, od katerega je po Kuyjevi poti ali pa po normalni komaj 2 uri hoda od kočje ali malo čez.

Svi oči Triglav ni vedno dobre volje in dostikrat se zgodi, da mu je glava zavita v meglo. Tudi to jutro je imel svo gneto okrog svojega čela, vendar se je ta že zgodaj razpršila, da se je pokazal v vsej svoji vedrini in tudi planincem lep razgled po svobodni Sloveniji, preko Blejskega jezera, ki je blestelo pod gorami kot veliko oko, dalje preko gorenske ravnine do Smarne gore, za katero se je srmečljivo skrivala bela Ljubljana. Blizu proti jugu se je odvijal iz megle notranjski Snežnik in preko gora nastran Soče se je drnila iz znanja Furlanska nižina. Na zapadu in bolj proti severu se je mimo Jalovca in Mangarta odpiral pogled na Montaž Spik na Kanalsko in Ziljsko dolino in na Korosko tja do Dobruče, za katero so se belile Visoke Ture.

Otrov polne je bila kočja na Dolici pretežno za številne izletnike in tudi okrog nje je bilo vse živo. Točno opoldne je bila otvoritev preprosta in enostavna, a v prijetnem okolju prijaznega planinskega bratstva.

Podpredsednik TPD tov. Svob Milan je v nekaj besedah nagovoril številne goste in prijatelje, ki so se zbrali na pobočju zraven doma, in podal besedo tov. Jeleniču, ki je v kratkem nagovoru orisal uso borbo za Triglav in spletke nemških in italijanskih osvajačev, ki so vedno krtili slovenskemu ljudstvu lastninsko pravico do Zlatorogovega krajevstva. Sedaj je Triglav naš, last slovenskih drvarjev, lovcev in planincev. Tržaški planinci, ki so od nekdanji ljubili Julijske Alpe in Triglavsko pogorje, bodo imeli v obnovo svoj dom, kjer se bodo sprostili in planinci Slovenije in vse Jugoslavije.

V imenu Planinske zveze Slovenije iz Ljubljane je govoril tov. Kosir, ki je prinesel pozdrave od predsednika LRS tov. Margjana Breclja. Za njim je govoril predstavnik Planinskega društva Jugoslavije, ki je izrazil željo, da bi se mogli združiti v svobodni domovini okrog Triglava tudi ti tržaški planinci, ki živijo na neosvojenem ozemlju onstran krivičnih meja. Delegat PD Gorje je omenil, da je naloga starejših planincev ta, da vzbujajo in krepijo v mladih ljudeh od naših gor, da bo imela mladina planinske domove ne samo po gorah, ampak da jih bo nosila tudi v svojih srcih.

Na to so pozdravili zbrane planince za zastopnika PD Ljubljane, Bohinja, Postojne, Jesenice, Kranj in Idrije, kovanarji z Jesenic in zastopnik demokratičnih Italijanov iz Trsta, ki je pozdravil v italijanski.

Sovjetski komšomolki

VALENTINA HRISANOVA IN VALENTINA SKACKOVA, KI STA ZAPOSLENI V MOSKOVSKEM ZAVODU ZA IZDELA VO ZARNIC.

M. I.

Burjatsko-mongolska republika

OB 25-LETNICI NJENEGA OBSTOJA

Burjatskomongolska avtonomna socialistična republika je dežela visokih gorskih grebenov, širokih dolin in nepreglednih step. Razprostira se ob Balkajskem jezeru v Sibiriji in obsega ogromno ozemlje, 10 krat večje od površine Holandije ali Belgije. Glavno mesto je Ulan-Ude.

V gostih in nepretrdnih pragozdovih republike je mnogo divjadi: za dragocenim krznom, v neštevilnih jezerih in rekah mnogo rib, v gorah pa so najdišča rudnin, predvsem premoga, zlata, srebra, azbesta, grafit in boksita.

V dolinah se pasejo ogromne kolhorne črede. Na rodovitnih stepnih zemljiščih se razprostira orna zemlja, ki daje bogato letino vseh mogočih poljedelskih pridelkov.

Socialistična burjatskomongolska republika je otrok Velikega oktobra. Republika je dosegla velike uspehe na vseh področjih po zaslugi sovjetske vlade in komunistične partije ter s pomočjo velikega ruskega naroda.

Kaj je bila Burjatska Mongolija za časa carske Rusije? Kolonija, dežela, kamor so pošiljali politično nezanesljive ljudi v pregnanstvo, v pusto pokrajino, kjer so samovoljno vladali in gospodarili carski uradniki.

Ze od davnih časov so se Burjati bavili z živinorejo. Njihovo mirno življenje pa so motili vojaški vpadi mongolsko-mandžurskih kanov, ki so hodili ropat in ubijati mirne ljudi.

V 17. stoletju so bile zabalkajske pokrajine priključene k Rusiji. Burjati so se naučili od Rusov poljedelstva in različnih obrti. Začeli so kopati rude in, kar je najvažnejše, priključitev k Rusiji je obvarovala Burjate na daljnjih vpadov mongolskih kanov. Delovno ljudstvo pa s tem ni bilo rešeno zatiranja in tlačnastva carskih uradnikov in kapitalistov.

Ljudstvo, kateremu so odvzeli najboljše zemljo in pašnike, je ostalo brezpravno in zatirano ter v vedno večji revščini. Edini nosilci kulture so bili lame (budistični duhovniki), ki so kvarili narod duhovno in telesno.

Velika oktobarska socialistična revolucija je rešila burjatsko ljudstvo in ga pripeljala v novo srečnejše življenje.

Leto 1923 je veliki zgodovinski datum za burjatski narod. To je dan rojstva srečne socialistične avtonomne republike, v kateri je bilo odpravljeno zatiranje in tlačnastvo. Prvič v svoji mnogostoletni zgodovini so Burjati dobili svojo državnost in pravico do samoodločbe.

Letos je preteklo od tedaj 25 let. Mnogo se je spremenilo v teh letih. Tisti, ki je videl republiko pred 25 leti, je skoraj ne bi mogel več prepoznati. Divja zakotna pokrajina za Balkajem, kakor jo je imenoval ruski pesnik Nekrasov, se je spremenila v napredno razvito republiko s socialistično proizvodnjo, socialističnim kmetijskim gospodarstvom in kulturo, po obliki nacionalno, a socialistično po vsebini. Vsi uspehi so bili doseženi z velikimi napori delovnega ljudstva republike in borbi z burjatskimi nacionalisti in z ogromno pomočjo ruskega naroda.

Svoje narodov, ki prebivajo v burjatski Mongoliji - Burjati, Rusi in Evenki - obstoji že od davnih dni, ko so se skupno upirali vojaškemu vpadu mongolsko-mandžurskih kanov in ko so se združili zatirani in tlačeni v borbi proti carskim uradnikom in kapitalistom. Delovno ljudstvo Burjatske Mongolije daje vse moči za gospodarski, kulturni in politični razvoj republike.

Ob svojem nastanku republika ni imela nobene industrije. Sedaj pa ima ogromno tovarne za izdelovanje lokomotiv, tovarne za izdelovanje mesnih in mlečnih izdelkov ter dobro razvito lesno, steklarsko in letalsko industrijo. V obratu je več premoškopov in rudnikov plemenitih kovin.

Delovno ljudstvo je ponosno na svoje tovarne lokomotive, lesni kombinat in steklarsko tovarno. Lokomotive Ulan-Udenskega zavoda znamke «S» vožjo po vsej Sovjetski zvezi; tovarne stekla pa oskrbuje s steklom vso Sibirijo in Daljni vzhod.

Burjatska republika je znana tudi po svojem emekhem zlatu - krznu dragocene divjadi - bobolov, verveč, temnorjavih in srebrnih lisic.

S kolektivizacijo in tehnizacijo se je kmetstvo dvignilo na zelo visoko stopnjo. Namesto prejšnjih potujočih živinorejnih družin imamo sedaj na stotine velikih kolhozov, za veliko površino ornega polja, posajenega s krompirjem in posejane z žitom. Mehanizacija je pripomogla, da se danes obdeluje še enkrat

LENINOV PARIŠKI DNEVI

Letos ob obletnici Lenineve smrti je francosko - sovjetski odbor XIX. okraja organiziral romanje k spominskim ploščam, ki so vzidane v pročelja hiš, v katerih je stanoval veliki revolucionar za časa svojega bivanja v Parizu.

Preganjan od carske policije je moral Lenin bežati z ruske zemlje leta 1909 in se je tedaj zatekel v Francijo, kjer je živel tri leta v Parizu v neki hiši v bližini Montparnasa, kjer so se v tisti dobi shajali mnogi ruski begunci.

Ulica Marie-Rose je bila in je še sedaj tiha podeželska ulica, kakor jih je le malo na levem bregu reke Senne.

Tuji so se polagoma razgubili po raznih mestnih okrajih in zapuščenih zemljiščih, ki so pred prvo svetovno vojno tvorila eno stran ulic, so izgubila in tam stoji sedaj velik izrdece opeke zidan samostan. Hiša št. 4, ki stoji nasproti temu samostanu, nosi sedaj bronasto spominsko ploščo s sliko moža, ki je malo let pozneje priključil k življenju socialistično obliko vladavine in jo raztegnil preko vsega ozemlja carske Rusije. Napis, ki je vklesan v marmornu pravi, da je bival Vladimir Ilič Ulanov Lenin v tej hiši od julija 1909 do junija 1912.

Leninovo stanovanje, v katerem je živel z ženo in vedno bolehnim otrokom, je imelo samo dve sobi, ki sta služili za kuhinjo, obednico, spalnico, študij in sprejemnico. Da bi bil kos ogromni nalogi, ki si jo je zadal, je Lenin živel strogo kot menihi. Dober del svojih dni je prebil po knjižnicah, ostale ure pa je čital ali pisal na svojem domu. Ko so ga sosedje videli zvečer na ulici s pisalom v roki, so vedeli, da bo kmalu devet ur. Tedaj je namreč hitel na postajo «Alesia» na podzemeljski železnici ter je sam izročil na sevrni postaji članek, ki ga je napisal za neki petrogradski časopis. Opazil je, da traja vožnja 22 minut, in zato je uredil svoje delo tako, da je prišel na postajo 10 minut pred odhodom vlaka.

Lenin je živel zelo skromno in včasih celo bedno. Cestokrat se je hranil s konjskim mesom in solato, kar je bilo v tistih časih najcenejše. To je kmalu vplivalo na njegovo zdravje, vendar se ni nikomur nikdar potožil. Če ga je kdo vprašal, kako živi, je navadno odgovoril, da njegovo življenje sliči onemu povprečnega francoskega delavca, dočim je bilo v resnici mnogo slabše. Živel je kakor Marx, ki je tudi živel v pomanjkanju, ko je bil v pregnanstvu, in kakor Marx je tudi Lenin posvetil vse svoje sile pripravi svetovne revolucije. Cestokrat se je udeležil javnih zborovanj, političnih, znanstvenih in kulturnih vseh vrst. Zelo rad se je zadrževal v družbi preprostih ljudi, zahajal v delavske kavarne in njegova hiša je bila odprta vsem njegovim rojakom, ki so prihajali na obiske tudi v nočnih urah.

Rad se je ukvarjal s kolesarstvom in poleti je Lenin čisto popravil na plinčniku pred svojo hišo svoje kolo in kolo svoje žene. Najrajši sta se vozila v Longjumeau, 25 km od Pariza, od koder sta prinesla kobilje mleko, ki so ga zdravniki predpisali stari tači, ali v Issy-les-Moulineaux, ker sta opazovala zrakoplovne vaje.

Njegovi prijatelji so bili vsi odločni možje, prepričani revolucionarji in pripravljeni žrtvovati življenje za zmago svojih idealov. Vendar niso bili vsi dovolj trdno pripravljeni za veliko socialno borbo, ki jih je čakala. Lenin je sklenil, da bo izpopolnil njihovo

politično vzgojo in jih bo preobrazil, kakor se je sam izrazil, v epoklicne revolucionarje. Zato je iskal primeren prostor, kjer bi odprl šolo za svoje rojake. V resnici je začela šola delovati spomladi 1911, leta in to je bil začetek bodočih šol boljševske stranke in komunističnih univerz.

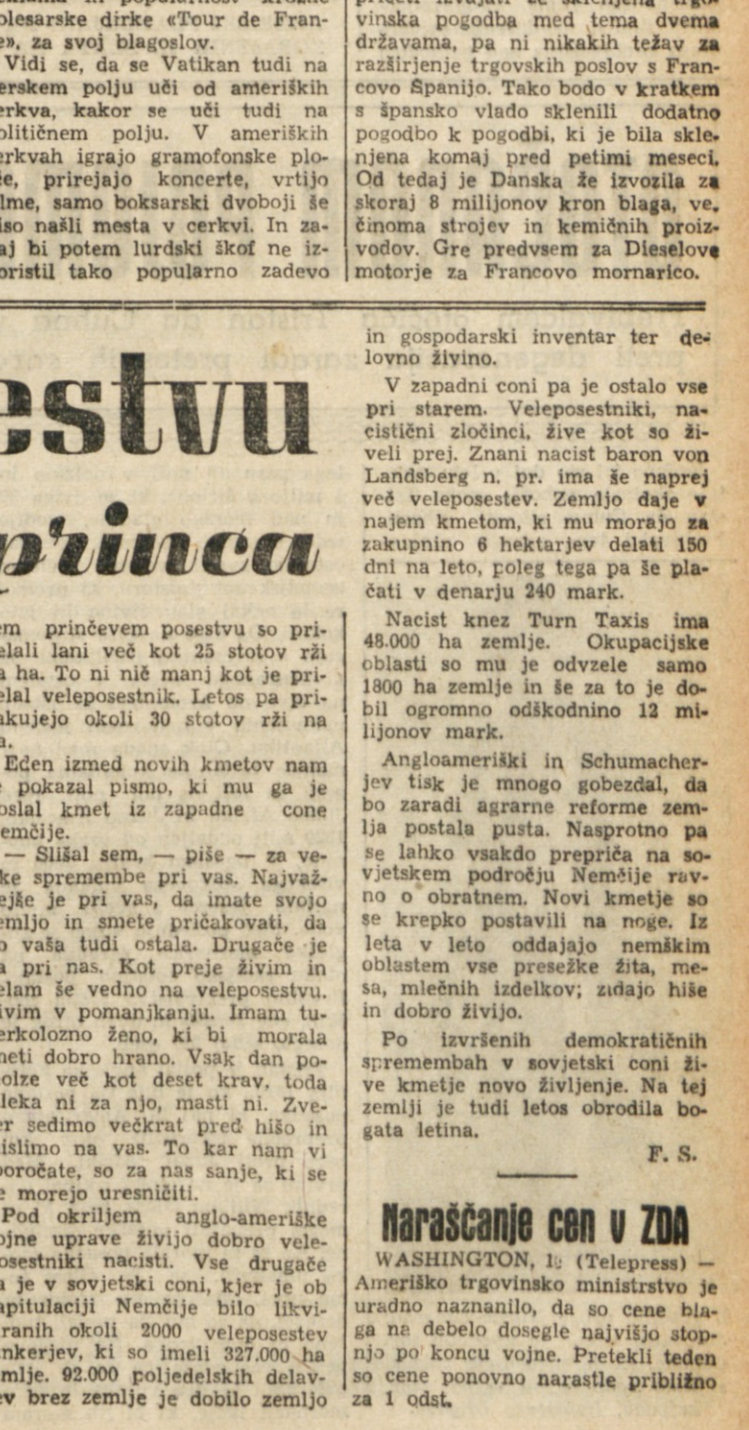
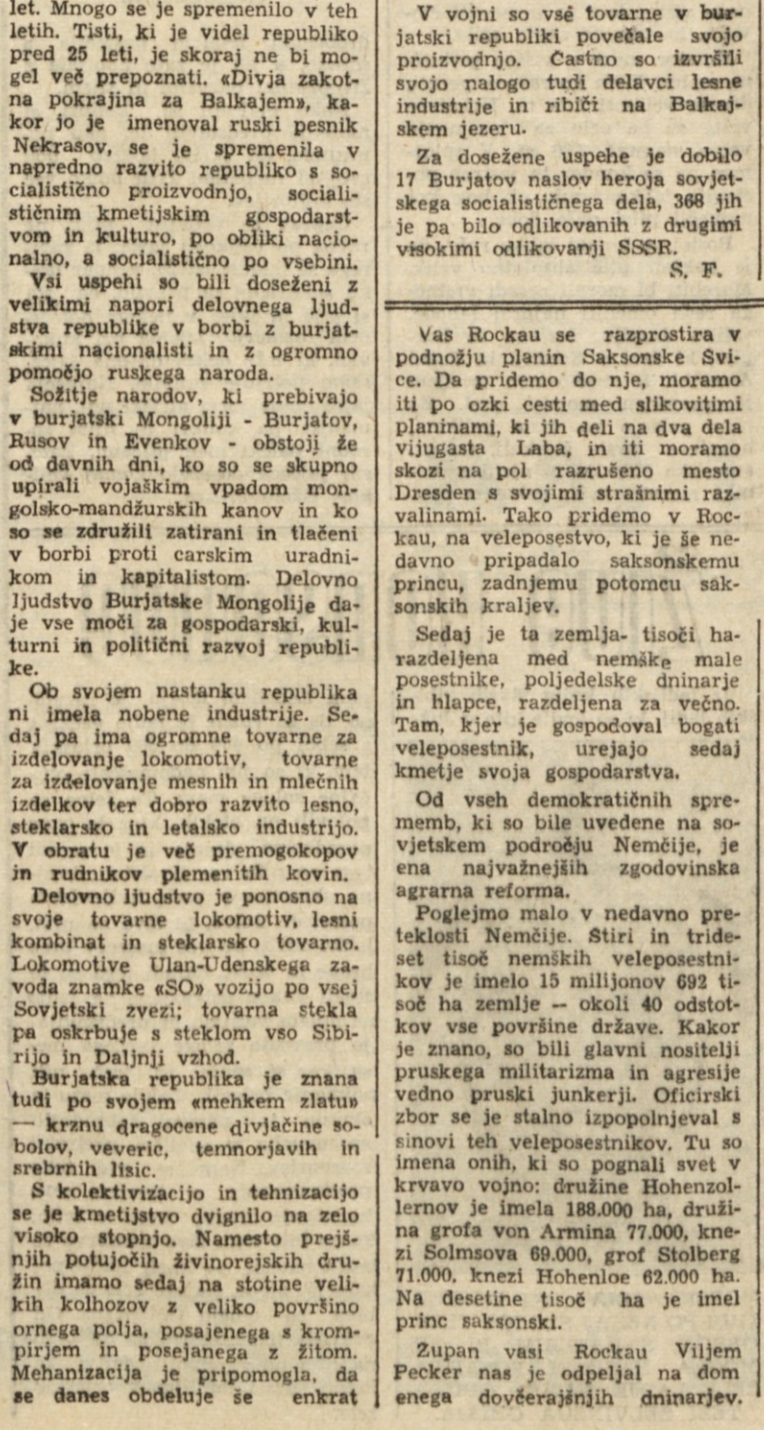
Profesor in vzgojitelj, poln navdušenja in potrpljenja, je čital Lenin svojim poslušalcem odlomke Marxa in Engelsa ter jih potem pozval k debati, v kateri so našli vzpodbudo in potrebno podlago za bodočo veliko borbo. Iz te šole so prišli ljudje, ki so pozneje bili prvi voditelji komunistične stranke in revolucije.

Ko je oktobra 1918 prišla sodna ura, so bili skoraj vsi pripravljeni.

Stari ljudje tistega okraja se še spominjajo preprostega in prijaznega moža, ki je nosil ostro prištrieno brado in kopo po vzoru konjskih dirkačev, s svetlimi očmi, ki so imele ironičen in malo zasmešljivega in prodomen pogled.

Stara vstarica v ulici «Maria Rose», ki živi na neki kmetiji v Burgundiji, se rada spominja, kako je bil njen stanovalec žalošten tisti dan, ko je odhajal v Krakov in je pri prenašanju zabojev s knjigami malo pokoskodel nekaj stopnic. Takoj je obvestil vstarja, ki ga je potolažil z besedami: «Kaj vas ni ne skrbi, gospod Ulanov, z nekaj voska bomo vse popravili, da gospodar ne bo nič opazil.

Tak je bil oče Velike socialistične revolucije.

GOJENCI SLOVENSKE POMORSKE AKADEMIE V PIRANU IN Njihova ladja «VISEVICA» PRED ODHODOM NA ENOMESNO STUDIJSKO POTOVANJE PO JADRANU.

POKRAJINA BURJATSKO - MONGOLSKA REPUBLIKE.

Na veleposestvu saksonskega princa

in gospodarski inventar ter delovno živali.

Na veleposestvu saksonskega princa

Vas Rockau se razprostira v podnočju planin Saksonske Svice. Da pridemo do nje, moramo iti po ozki cesti med alkovitimi planinami, ki jih gela na dva dela vijugasta Laba, in iti moramo skozi na pol razrušeno mesto Dresden s svojimi strašnimi razvalinami. Tako pridemo v Rockau, na veleposestvo, ki je še vedno pradelo saksonskemu princu, zadnjemu potomcu saksonskih kraljev.

Sedaj je ta zemlja - tisoči ha - razdeljena med nemške male posestnike, poljedelske dinarje in hlapce, razdeljena za večno. Tam, kjer je gospodoval bogati veleposestnik, urejajo sedaj kmetje svoja gospodarstva.

Od vseh demokratičnih sprememb, ki so bile uvedene na sovjetskem področju Nemčije, je ena najvažnejših zgodovinska agrarna reforma.

Poglejmo malo v nedavno preteklosti Nemčije. Stiri in trideset tisoč nemških veleposestnikov je imelo 15 milijonov 692 tisoč ha zemlje - okoli 40 odstotkov vse površine države. Kakor je znano, so bili glavni nosilci pruskega militarizma in agresije vedno pruski junjerci. Oficirski zbor se je stalno izpolnjeval s sinovi teh veleposestnikov. Tu so imena onih, ki so poglani svet v krvavo vojno: družine Hohenzollernov je imela 188.000 ha, družina grofa von Armina 77.000, knezi Solmsova 69.000, grof Stolberg 71.000, knezi Hohenlohe 62.000 ha. Na desetine tisoč ha je imel princ saksonski.

Zupan vasi Rockau Viljem Pecker nas je odpeljal na dom enega doverljajinih dinarjev.

Bil je nedeljski dan in zbralo se je precej kmetov. Sonce je vroče pripekalo na zemljo, ki jo je ravnanj blagodejno namočil dež, v zraku je dišalo po zelenju. Zupan je razpravljal o spomladanskih delih in o tem, kako napreduje gradnje hiš, in o življenju svojih vasčanov.

Vaščan, ki je dobil zemljo, nam je začel razlagati o svoji preteklosti in sedanjosti. Ima okoli 70 let. Ded, oče in on sam so vse svoje življenje delali tako na veleposestnikovi zemlji. Družina z osmimi člani je imela vsega trideset ha zemlje. Ta koseček zemlje jih je hranil nekaj pokolenj. Ko je zmanjkalo kruha, so morali iti za dinarje k princu. Vse življenje so bili v pomanjkanju. In če ne bi bila prišla druga svetovna vojna in po njej prihod sovjetske vojske in če se ne bi izvršile demokratične spremembe v sovjetskem področju Nemčije, bi princu do konca svojega življenja. A danes? Danes ima 6 ha zemlje, svojo hišo, ta kmet, kmet, svoj hišo, ki mu jo je pomagal zgraditi odbor za kmetstvo samopomoč.

— Od začetka, ko smo začeli, je bilo precej težko, sedaj pa je z vsakim dnem laže, — govori starček. — Letos smo posejali rž, pšenico, oves, grah, krompir... —

Ta razgovor je ponovil tudi drugi kmet in nadaljeval:

— Z mladimi dnevi sem delal pri princu, a sedaj — samo za sebe... Spominjam se, kako je upravniki veleposestnika hodili okrog nas s korobačem. Samo če nisi točno izpolnil dnevnega dela, če si si hotel vztrajati hrbet, da bi se odpeljal, če si jo dobil s korobačem... —

V Nemčiji je zelo težko z nabavo gradbenega materiala. Kmetje pa dobivajo kljub temu opeko in les za zidavo svojih hiš in poljedelskih poslopj, nekaj na račun vojne odškodnine, nekaj iz posebnih fondov. Banke jim dajejo dolgoročna posojila. Kdor si naredi novo hišo, je odpršen davka za dobo dveh let.

Novi kmetje vasi Rockau so dobili s posredovanjem svoje obdelave 15 konj, 6 volov, 22 svinj in več poljedelskih strojev in precejno denarno posojilo.

Nasprotniki agrarne reforme in reaktorji so stršili, da zemlja v rokah novih kmetov ne bo dala letine. Toda kmetje na biv-

šem princem posestvu so pridelali lani več kot 25 stotov rži na ha. To ni nič manj kot je pridelal veleposestnik. Letos pa pričakujejo okoli 30 stotov rži na ha.

Eden izmed novih kmetov nam je pokazal pismo, ki mu ga je poslal kmet iz zapadne cone Nemčije.

— Siliš sem, — piše — za velike spremembe pri vas. Najvažnejše je pri vas, da imate svojo zemljo in smete pričakovati, da bo vaša tuda ostala. Drugače je pa pri nas. Kot preje živim in delam še vedno na veleposestvu. Živim v pomanjkanju. Imam tuberkolozno ženo, ki bi morala imeti dobro hrano. Vsek dan pomolže več kot deset krav, toda mleka ni za njo, masti ni. Zvečer sedimo večkrat pred hišo in mislimo na vas. To kar nam vi sporočate, so za nas sanje, ki se ne morejo uresničiti.

Pod okriljem anglo-ameriške vojne uprave živijo dobro veleposestniki nacisti. Vse drugače pa je v sovjetski coni, kjer je ob kapitulaciji Nemčije, bilo likvidiranih okoli 2000 veleposestev junjerci, ki so imeli 327.000 ha zemlje. 92.000 poljedelskih delavcev brez zemlje je dobilo zemljo

Narastanje cen v ZDA

WASHINGTON, 1. (Telepress) — Ameriško trgovinsko ministrstvo je uradno naznanilo, da so cene blaga na debelo dosegle najvišjo stopnjo po koncu vojne. Pretekli teden so cene ponovno narastle približno za 1 odst.

SODNI PROCESI V NUERENBERGU SO BILI BAJE PREDČASNI

Dr. Sauter, nekdanji zagovornik nemškega finančnega ministra dr. Funka in voditelja nemške nacistične mladine von Schiracha, je objavil daljši članek v nemškem časopisu ameriške okupacijske oblasti, v katerem je ostro kritiziral nuernberške sodne procese. Dr. Sauterju predvsem ne ugađa, da so se ti procesi sploh vršili in ker so bili, da so se vršili tako hitro po končani vojni. Dusevno razpoloženje ljudstva takoj po končani vojni je bilo povsem drugačno, kot je pa na primer danes. In če bi se začeli vsi ti procesi šele danes, bi njihovi izidi — po mišljenju in prepričanju dr. Sauterja — bil povsem drugačen in krivda Nemčije za izbruh druge svetovne vojne bi danes bil povsem drugačen. Dr. Sauter in z njim ves nemški narod soglašajo s tem, da bi bili vsi razbojniki zaprti in vsi zločinci obeseni. Toda kako naj pridejo k temu ubogi in nedolžni nemški uradniki in vojniki, ki so samo poslušali ukaze, ki so jih izdale nacistične oblasti in katere so moralno izpolnili, ker bi sicer izgubili svojo eksistenco in morda tudi svobodo? In še tretji ukor je očital dr. Sauter v svojem članku, ki je vzbudil v nemški javnosti izredno veliko zanimanje. Je povsem nepravilno, seveda po prepričanju dr. Sauterja, da so sodniki v nuernberških procesih samo zastopniki zmagovalnih volesil. V največjem procesu mednarodnega vojaškega tribunala v Nuernbergu so sodili Rusi, Angleži, Francozi in Američani, v daljših 12 procesih so sodili samo Američani in v odgovorjajočih področjih pa samo zastopniki okupacijske volesile. To vse daje dodaj procesom pred nemško javnostjo vse preveč malo zaupanja. Nemške vojne zločince bi morali soditi sami Nemci, in če že ne Nemci, potem pa vsaj najboljši pravnik in sodnik in nevtralnemu sodniku. Nemška javnost bi baje vse drugače gledala in sodila te procese, če bi nekdanje nemške politične in vojaške voditelje sodili švicarski ali pa švedski sodniki.

Dr. Sauter govori resnico! Res je, časi se menjaajo. Zagovorniki pred nuernberškimi procesi brez najmanjšega strahu in nesramno uporabljajo argumente, ki so bili v letu 1946 za njihove kliente obtežilni. Zagovorniki vojne zločince Kepplerja (kateri je Hitler poveril, da ureddi Slovaško, potem ko je uspešno dokončal okupacijo Avstrije, je predložil sodišču v dokaz spontanega navdušenja avstrijskega prebivalstva film o pohodu nacistične armade v Avstrijo. Isti film, ki so ga pri mednarodnem vojaškem tribunalu smatrali za dokaz največje zgodovinske goljufije in sleparije, s katero je delala nacistična propaganda za javnost, uporabljajo danes nemški zagovorniki kot največje opravičilo za delovanje bivših nacističnih voditeljev v okupirani Avstriji. Pred mednarodnim vojaškim sodiščem so dokazovali nacistično nasilje dokumenti in samo dokumenti. Danes pa pred najnovejšimi nemškimi procesi v Nuernbergu dokazujejo pravilnost nemškega postopanja dvignjene roke, histerični kriki dunajskega prebivalstva in nacističnega filma. Propagandistični film o navdušenju avstrijskega prebivalstva nad prihodom

nacistične armade, ki je Avstrijo okupirala, naj dokazuje pravilnost «anslusa»! Taka malenkost v filmu kot je scena na dunajskem kolodvoru, kjer hoče nekaj do smrti prestrašenih potnikov vstopiti v vlak in pobegniti iz Avstrije, sodišče ne bere resno, dasi jo spremlja komentar «Judje beže z Dunaja», žaljiv smeh in kričanje besnih množic. Kajti časi se menjaajo in nemški poslanik v Budimpešti razlaga sodišču, da ni imel prav nobenega vpliva na madžarsko protizidovsko zakonodajo, kajti on sploh ni pravnik in pravni svetovalec nemškega poslanstva v Budimpešti je bil v tem času bolan. Nemški poslanik ni napravil nobenega koraka, da bi Madžarska izselila in ubijala Žide. Vse to razlaga nemški poslanik resno pred sodiščem v Nuernbergu in njegovo obrambo jemlje sodišče najbolj resno v pretrse.

Da, časi se menjaajo, kajti sicer bi se nikdar ne upala nemška «demokratska» mladina na svojem letnem kongresu v Monakovem govoriti popolnoma v nacističnem duhu, tako nacistično, da so bili ogorčeni do skrajnosti tudi povabljeni mednarodni gosti, ki prihajajo vsi iz reakcionarnega tabora.

Da, časi se menjaajo in slovanščiki sosedji Nemčije, morajo s tem dejstvom resno, zelo resno računati!

USPESNA ZETEV NA CESKIH ZITORODNIH NJIVAH.

Velikani in pritlikavci

Ljudje imajo večinoma zelo enostranske pojme o velikosti ptic. In to zategadelj, ker je v življenju mnogo več priložnosti, da vidijo velike ptice, kakor pritlikavce. Slednje je v muzejih lahko spregledati, v zooloških vrtovih pa se laže prepoznajo — ako jih vobče tam drže, zakaj silno težavno jih je udomaćiti in privaditi na suženstvo.

Nedvomno največja ptica je afriški noj. Njegov vrat meri v dolžino en meter, noge so visoke

AMERISKI PLAMENJAKI NA SVOJIH ZANIMIVIH GNEZDIH, ZGRAJENIH IZ BLATA NA NACIN KAKOR PRI NASIH

Medtem ko dosežejo jajčeca kolibrijev komaj velikost fižolovega zrna, bi morali imeti 13 steklenic vode za napolnitev jajčne lupine nedavno izumrlega epiornija

med pticami

120 centimetrov, krila pa ima zelo kratka. Tehta 50 do 60 kg. Ker smo že pri noju, moramo takoj opozoriti na težavnost razlikovanja velikosti ptic. Ako motrimo žival, ko stoji, ko drži glavo po-

konci, je naš vtis čisto drugačen kakor tedaj, če je žival močnejšega života, kratkokraka in kratkega vratu. Tudi velik kljun, kakor na pr. pri pelikanu, napravi žival impozantnejšo in večjo nego je v resnici.

Tega merila ne smemo pozabiti niti pri ocenjevanju kril. Velika razpetina ptičjih kril še ne pomeni, da imamo pred seboj velikega ptiča. Primerjajmo v tem pogledu samo albatrosa z veliko dropljo, pa bomo videli, da prasega albatros dropljo zelo po dolžini kril, dasi je droplja mnogo večna in znatnejša od njega.

Kar se pa tiče afriškega noja, ni nobenega dvoma, da je to največja ptica, s katero se ne more primerjati nobena druga. In vendar imamo dokaze, da sta tudi noja prekašala dva njegova ne posebno daljna sorodnika, tako imenovana moa (dinornis) na Novi Zelandiji in noj z Madagaskarja (epiornis). Oba sta bila precej večja od njega.

Današnji afriški noj je visok povprečno 2,75 m. Moa je bil za nekaj čevljev, v nekaterih vrstih celo cel meter višji. Ptičji ki je segel do stropa, je bil že nekaj posebnega.

Da bi ga videli živega, pa smo prišli kakih sto let prepozno na svet. Po ljudskih izročilih je moa živel in so ga videli še sredi prejšnjega veka. Našla so se tudi njegova jajca. Za takšen eksemplar,

ki je bil 30 cm dolg in 20 cm širok, so plačali v Londonu 1.180 v današnji vrednosti več stotincev lir.

Med noji na Madagaskarju so bili takšni, ki so merili do pet metrov v višino. Njih jajca so našli večkrat, zato so bila razmeroma poceni. L. 1899. so plačali v Londonu za takšen primerek le okrog sto tisoč lir današnje valjave. Neki francoski trgovec, ki je baje videl takšno jajce, je pripovedoval, da je bilo v njem prostora za trinajst steklenic vina. Antialkoholiki pa so izračunali, da je bilo jajce te živali šestkrat večje od jajca današnjega noja, ali približno tolikšno, da bi lahko spravili vanj 148 kurjih jajc. Se nazornejšo sliko dobimo, ako povemo, da je bilo v jajcu epiornija prostora za 50.000 jajčec drobnega kolibrija. Te vrste noj so baje živeli še v začetku preteklega stoletja, čeprav so bili že tedaj redki.

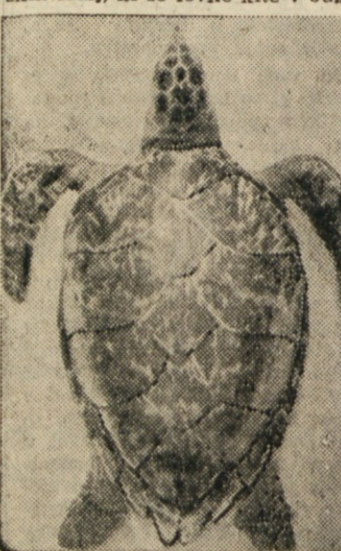
Za noja smo gotovi, da mu gre prvo mesto med pticami. Kateri ptič pride za njim, se že težje presodi. Seveda bi bilo pravilno, da bi uvrstili za nojem nanduja, emuja in kazuarija, toda te ptice so si sorodne in zato ne pridejo v poštev za primerjanje. Največja ptica za nojem je južnoameriški kondor, ki v mirnem položaju sicer ne napravi izrednega vtisa, zato pa preseneti človeka, ko razpne svoja krila.

Kondor meri v višino približno meter. Toda ko razpne peruti, doseže velikost 2,75 m. Nekateri vrste so pa celo za znamenje večje, namreč 2,80 m. V splošnem pa se kondor in jastrebov postavita lahko noju ob bok kot največji ptiči naše dobe.

Poslej se komaj lahko reče, da je kakšen ptič absolutno velik. Morebiti bi morali zaradi vrstnega reda omeniti najprej labode, veliko dropljo, žerjavo in harpijo, ki živi v Srednji in Južni Ameriki. S strahovitim erožjem je opremljen morski orel. Za njim pridejo na vrsto pelikani, nekateri vrste škorkljev, na pr. ameriška škorklja in njeni sorodniki, marabu in še nekatere druge.

ŽIVE KONSERVE

Iz ladijskih knjig starih ribiških ladij, ki so lovile kite v Juž-

MORSKA ZELVA, KI DOSEŽE TUDI PO NEKAJ STOTOV TEŽE OBROKA, S KATERIM BI SE MOGLA NASITITI POSADKA CELE LADJE KLJUB OBLINI TEŽI ZELVINEGA OHISJA.

Od kod naša jugovina

Dramatična
epiroda v večni
barbi med peščenim
morjem Sahare in
vodenim morjem
Sredozemlja

V Severni Afriki prihaja čisto do zanimivega meteorološkega pojava, ki ga domačini imenujejo «gibli». To je paleči puščavski veter iz notranjosti, ki ima temperaturo do 30 stopinj in napravi življenje nevarnemu človeku naravnost nezgodno. V takih primerih prebivalci evropskih hiš skrbno zadelaajo vse odprtine, zastrejo okna in zapravata, da si tako napravijo umetno temo in hlad, ki spriče silne vročine na ulici le nekoliko spominja na prijetno poltmo in hlad v kleti.

Veter buči po ulicah, stresa okna in vrata in je tako čudno vroč, kakor da prihaja naravnost iz pekavske peči. Ozračje je polno prahu, finega peska in sopen-

rice. Gosti oblaki ovirajo odhod vročine v višje lege, morje pa dobi nekako motno svinčeno barvo. Sonce sije motno, čemur pravijo Italijani «falsa luce». Z vsemi previdnostnimi ukrepi se ljudem posreči, da znižajo vročino v svojih bivališčih na kakih 22 stopinj, odlože vsa nepotrebna oblačila in čakajo, da mine vihar. Zrak sam je tako suh, da v trenutku posuši vsak pot in dihanje postane nekako lahko in prijetno. Zato pravijo Arabci, da daje «gibli» novo moč in preganja trudnost. Polja postanejo topla in rodovitna, človeško telo si opomore, boleznj telesa in tegobe duše izginejo.

Tako blagodejen je «gibli» seveda samo tik ob obrežju, dočim je v notranjosti dežele strahoten pojav. Njegova struja je široka po nekoliko kilometrov ter sega prav visoko v ozračje. Brzina vetra dosega do 60 km na uro. Z neizrečno silo trga veter cele kose puščavskih peščenih tal, jih dviga v zrak in odnaša dalje. Neke žari v cinoblasto rdeči barvi, dočim so skale apnenca nadahnjene z nekako čudno modrinjo. Ljudje in živali se komaj držijo pokonci. Mase peska in drobnega kamenja dežujejo nanje, pešena sipa se jim zaleda skozi obleke do kože, osobito muko pa povzroča prah na očeh. Domačini poležejo po tleh in se zavijejo v svoje težke volnene odeje ter brezmočno čakajo, dokler se vihar ne poleže. Lahko si predstavljamo, kakšen porazen vpliv ima ta vihar na Evropece, oblečene v lahko obleko, skozi katero prodira vroči pesek. Se bolj uničujoče deluje na motorje tovornih voz in letal, ki jih ni mogoče tako tesno zaviti, da bi pesek ne prodiral do najfinjših pripravljen ter jih ne onesposobil za delovanje.

V klimatičnem pogledu pa je «gibli» silno dramatična epizoda v večni barbi med peščenim morjem Sahare in vodenim morjem Sredozemlja. V klimatičnem pogledu so ti viharji siloviti napadi Afrike proti Južni Evropi. Kadar je meteorološki pritisk v Sahari in v severnem Sudanu dovolj močan, pritisk na Sredozemskem morju in v Južni Evropi pa temu primerno šibak se viharji posreži prodor na vsej rti. Toda njegova zmaga traja le kratke čase. Ko prodira preko morja, izgublja polasoma svoj pravi značaj. Iz popolnoma suhega vetra postane veter morja. Tudi izgubi popolnoma svojo krepilno moč in njegova vroča sopara vpliva izredno močno na človekovo živce. Prijetni gibliji je postal jugovina, široko, poln moče. Ko pride v maršjele pokrajine, začne oddajati svojo vlogo. Kar si je pridobil na poti preko morja, mora oddati v podobni dežja. Padavine potem izhlapevajo ter ohlajajo ozračje. S tem udari gibliju zadnja ura Evropa preide s svojim hladom v protinapad. Že v Apeninih se rodi prvi nasprotik, ki so mu Rimljani dejali aquilo, njih pozni potomci pa ga imenujejo etramontanar. Ta neusmiljeno briolje veter se vrže na jugovino ter jo zapodi nazaj preko morja v Afri-

ko. Tu odda nekdanji vihar svoje zadnje zaloge vlage ter omogoča bujno rastlinstvo vsaj na obrežju Sredozemlja. Epizoda borbe je dovršena in se v krogetu vedno in vedno znova ponavlja.

Včasih pa «gibli» ne izgubi vse svoje vroče sile pri prehodu čez morje. L. 1935, je prihrul nad Italijo s tako vročino, da je opalil vse rastlinstvo. S tem je prebivalcem Apeninskega polotoka pokazal, do kam bi se razširila pešena oblast Sahare, ako bi ne bilo Sredozemskega morja, ki ukroti divji puščavski veter in ga spremeni v vlogo nosečega. Brez vodne površine Sredozemlja, bi «gibli» zagospodaval noter do Alp, medtem ko sedaj jugovina prinaša potrebno, moč Južni Evropi ter dobavlja tudi afrikanemu izhodišču še nekoliko tega blagoslova, ki po izjavah Arabcev napravi polja rodovitna in preganja morečo trudnost in daje človeku novih sil.

Dr. P. H.

Tehnične mojstrovine v človeškem telesu

(Nadajevanje in konec)

Narava je tudi tu spet našla spet skrajno preprosto rešitev. Vrhinja kita se na prijemalniku razcepi in spodnja kita smukne na tem mestu skozi. Njg posebnega in vendar kaže skrajnosa, da se mladi študentje medicine zmerom znova čudijo tej genialni preprosti rešitvi. Vsakdo čuti, da je to delo človekove sorodnega duha, da bi tudi nas kdaj tako napravil, če bi se mu zastavila enaka naloga.

Dotaknimo se še na kratko tistega organa, ki po tisoč letih življenja uravnava stroj našega telesa. Če so možgani najbistvenejši del telesa, potem že vnaprej pričakujemo, da jih je narava tudi primerno zavarovala. Kako so možgani vloženi in prožno obloženi, da ne čutijo tresljajev, ki bi jim utegnili škodovati? Dajmo si samo točno predčuti težavnost naloge, ki jo je bilo treba tukaj rešiti. V telu je zaradi gibanja po cevastih ploskvah, zaradi padcev, sunkov in silnih gibanj izpostavljen močnim tresljajem, je treba popolnoma prožno ustaviti organ, ki je mehnične dražljaje skoraj tako občutljiv kakor seismograf in bi nanje popolnoma svojevoljno odgovarjal. Narava je rešila ta problem s pomočjo nekakega hidravličnega sistema v notranjosti trdnega okrova, ki ga tvori lobanja. V tem okrovu so obeseni možgani na tisoč rahlih nitih, ki tvorijo skupaj tako imenovano možgansko mrežnico in med katerimi se pretaka neka redka beljakovinata tekočina. V notranjosti možganov leži drug sistem votlinic, ki je v zvezi z vnanjim. V tem sistemu nekakšnih komunikacijskih posod, plavajočih v tekočini skoraj enake specifične teže, so možgani tako mehko in prožno spravljani, da bolje ne morejo biti.

(Po razpravi dr. A. Welterja)

OTOČANOM POJEMA PAMET

Prebivalcem otočiča Tristan da Cunha v južnem Atlantiku preti degeneracija zaradi pretesnih sorodstvenih križanj

Malone tri sto dni v letu ometajo skalnata pobočja otoka Tristan da Cunha siloviti viharji. Prebivalci tega ozkega skalnata

Z gradnje proge Nikšič-Titograd: Slovenski alikar je upodobil tor. Cabana, ki je brigadirje zalagal s pitno vodo in bil zaradi tega, kajpada, ljubljene brigade.

tega pasu (9 milj v dolžino in 1 miljo v širino), ki se dviga 30 m nad morsko gladino, vodijo trdo, skromno življenje, vendar ostajajo zvesti svojemu pičlemu zemeljskemu prostoru, ki premore le nekaj glav živine in jato kokoši. Od časa do časa si pomagajo s skromnimi pošiljkami iz civiliziranega sveta, v ostalem pa žive ob krompirju in ribah, napolnjenih v nemirnem južnem Atlantiku. Otok spada med najmanjše britanske kolonialne posesti in leži na pol poti med Južno Afriko in Južno Ameriko, 1320 milj oddaljen od vsake kopnine. V ugaslem kratku 2500 m visokega otokovega vulkana je nastalo jezerce s svežo mrzlo vodo. Med poslednjo vojno je angleška mornarica zgradila na otoku radijsko oddajno postajo. Prvotno prebivalstvo šestih moških, ene ženske in dveh otrok je doseglo sedaj 227 oseb.

Tristan je postal angleška kolonija 1816. Ko je bila tja poslana posadka, ki naj bi Američanom preprečila izkoristiti otok kot bazo proti Južni Afriki. Med prvimi se je na otoku izkrcal narednik William Glass, mož, ki ni mogel prenašati vojaške discipline. Ko bi se morala posadka otoka umakniti, se je Glass temu uprl, ostal je na otoku in dosegel, da so mu tja poslali tudi ženo in dva otoka. Na njegovo veliko začudenje pa so se mu pridružili še dva vojaka in trije mornarji ladje, ki bi jih morala po

prepeljati v domovino. Spričo tega je narednik Blass zahteval, naj bi na otok pripeljali še pet žen za njegove samske tovarise. Njegovi zahtevi so ugodili nekaj mesecev kasneje, ko je priložnostna ladja brez posebnih ceremonij izkrcala na otoku pet črnk z otoka Sv. Helene.

William Glass je vladal skupini na otoku na povsem patriarhalen način. Lotili so se skupnega ribolova in skupnega obdelovanja zemlje ter zgradili nekaj enonadstropnih hišic. V 67. letu starosti je Glass umrl in zapustil 16 otrok med povečanim prebivalstvom otoka. Leta 1883 pa je večina moških poginila v morju, medtem ko so skušali v viharju rešiti potapljačjo se ladjo, ki je plula v bližini otoka. V onem času so živeli na otoku Angleži, Škotje, Irci in Italijani, pomešani s črnci in vsi ti temnopolti ljudje so odklonili vabilo, naj bi zapustili otok. Šele po tej nezgodi se je angleška vlada nekoliko pobrigala za otokane.

Ko so 1943 prišli angleški mornarji na Tristan, so našli na otoku cvetočo naselbino. Prebivalci so imeli svojo šolo in miniaturno bolnico, čeprav niso poznali bolezni ne bolnikov. Z izkrcanjem mornariške posadke so prišli na otok prihajati velike količine hrane in raznega materiala; poskrbljeno je bilo za električno razsvetlavo in kasneje tudi za vodovod, ki ga je napajalo vulkansko jezerce. Ko je posadka po

vojni zopet zapustila otočič, se je prebivalstvo znašlo v najugodnejših prilikah. Toda otočanom je pričela groziti drugačna nevarnost. Zdravniki so ugotovili, da postajajo prebivalci Tristana vedno manj razumni in našli so tudi nekaj konkretnih primerov duševne manjvrednosti, kar vse gre na rovaš pretesnega križanja med domačini. In res je na otoku le osem primkov. Čeravno so krvoskrustva prepovedana, so zakoni in med pravimi bratanci in sestrami dokaj pogosti. Tako grozi nevarnost, da postane Tristan otok bedakov. Povečati prebivalstvo s tujci nikakor ne kaže, ker zadostujejo otočki pridelek le za 150 ljudi. Z druge strani pa Tristanci še vedno odklanjajo misel na evakuacijo otoka. Leta 1935 si je angleški imovitelj odpeljal malega otokana v London in držal nad njim pokroviteljsko roko v novem življenju. Toda v enem letu je mladinec umrl za tuberkulozo: stik z moderno civilizacijo mu je prinesel smrt.

GOLOBJE IN ANTENE

Ze večkrat so opazovali, da se je golobom pismošomam v bližini anten radijskih postaj zmedel čut za orientacijo. Kadar postaja ni oddajala, so ptice nemoteno letele mimo, v nasprotnem primeru so se delj časa spreletavale sem ter tja, preden so spet zalele pravo smer. Na podlagi teh opazovanj domneva znanstveniki, da se golobje zemeljskega magnetnega polja. V bližini delujočih oddajnih postaj pa prevladujejo smerne radijskih valov, tako da ptice izgube naravno vodilo. Prav tako kakor včas polje zemeljskega magnetizma moti brezžične valove in onemogoča sprejemanje znakov, lahko tudi brezžični valovi spravijo v nered zemeljsko magnetno polje.

Iz ladijskih knjig starih ribiških ladij, ki so lovile kite v Juž-

nem Ledenen morju, je razvidno, da so vozile te ladje večkrat s seboj po 400 do 500 orjaških želv, ki so jim nadomeščale običajne zaloge mesa. Te želve so polovili na otokih, kjer je prav poredkoma dežuje, in je zaradi tega na njih vso živalstvo skrajno skromno v vseh življenjskih potrebah. Zelve, ki žive na njih, lahko zdrže po več mesecev brez hrane in vode. Zaradi tega so te živali kakor ustvarjene za ladjo na dolgih vožnjah in predstavljajo prave zaloge svežega mesa, ker se zanje ni treba niti najmanjše brigati. Zelve meso je okusno in pomeni dobrodošlo spremembo v enolični prehrani mornarjev. Nam se vidi tako preskrbovanje s živim seve trpinčenje živali. Toda o letih, ko so bile take žive konzerve še bolj v navadi, so imeli ljudje pač trdnjše živce. Največ želve se dobiva na otočju Galapagos. Od odkritja teh otokov so na lovili na njih po skromni cenitvi že kakih deset milijonov orjaških želv.

Teden v slikah

PREDSEDNIK ČESKOSLOVAKSKE REPUBLIKE KLEMENT GOTTFELD PRI PREVZEMU POVERILNIH LISTIN PRVEGA 12-RAELSKEGA POSLANIKA EHUDA UEBERALLA.

11-LETNI THOMAS HARRINGTON IZ MARTINEZA V KALIFORNII JE ODBOLZEN UMORA 42-LETNE DAISY EBLINGOVE POLEG UMORJENKE SO NASLI THOMASOVO KARABINKO.